

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Levering van roerende zaken

Peter, J.A.J.

Citation

Peter, J. A. J. (2007, June 14). *Levering van roerende zaken*. *Meijers-reeks*. Kluwer|Department of civil law, Faculty of Law, Leiden University|E.M. Meijers Instituut, Faculty of Law, Leiden University. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/12078>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/12078>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Levering van roerende zaken

Levering van roerende zaken

PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van
de graad van Doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van de Rector Magnificus prof. mr. P.F. van der Heijden,
volgens besluit van het College voor Promoties
te verdedigen op donderdag 14 juni 2007
klokke 16.15 uur

door

Jacqueline Annette Jeanne Peter

geboren te 's-Gravenhage in 1966

Promotiecommissie:

Promotor: prof. mr. Jac. Hijma
Referent: prof. mr. A.I.M. van Mierlo (Erasmus Universiteit Rotterdam)
Leden: prof. mr. W.G. Huijgen
prof. mr. J.H. Nieuwenhuis
prof. mr. H.J. Snijders

Lay-out: Anne-Marie Krens – Tekstbeeld – Oegstgeest

© 2007 J.A.J. Peter

ISBN 978-90-13-04380-8

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van reprografische veeleenvoudingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (art. 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN		IX
1	INLEIDING	1
1.1	De wettelijke vereisten voor overdracht	1
1.2	De goederenrechtelijke overeenkomst	5
1.3	Terreinafbakening	9
1.4	Nadere afbakening	10
1.5	Plan van behandeling	14
2	LEVERINGSWIJZEN	15
2.1	Levering door middel van bezitsverschaffing	15
2.1.1	Bezit	15
2.1.2	Bezitsverschaffing	17
2.1.3	Levering door middel van bezitsoverdracht: feitelijke handeling of rechtshandeling?	19
2.1.4	Het begrip zakelijke overeenkomst	21
2.1.5	Bezitsoverdracht als rechtshandeling en de zakelijke overeenkomst	23
2.1.6	Verhouding tussen zakelijke overeenkomst en leveringsformaliteit in het Duitse recht	26
2.1.7	Stellingname; omschrijving van het begrip 'zakelijke overeenkomst'	30
2.2	Bezitsverschaffing door een beschikkingsonbevoegde	33
2.2.1	Inleiding; levering door een beschikkingsonbevoegde bezitter	33
2.2.2	De beperkte werking van de levering constituto possessorio onder het oude BW	34
2.2.3	Totstandkoming van art. 3:90 lid 2	37
2.2.4	Gangbare interpretatie van art. 3:90 lid 2	39
2.2.5	Levering door middel van 'Besitzkonstitut' door een niet-rechthebbende in het Duitse recht	43
2.2.6	Een alternatieve interpretatie van art. 3:90 lid 2	44
2.2.7	Preferente crediteuren	46
2.2.8	Art. 3:90 lid 2 slot: '(...) tenzij de oudere gerechtigde met vervreemding heeft ingestemd.'	48
2.2.9	Bezitsverschaffing door een houder	49
2.2.10	Twee leren	50
2.2.11	Stellingname	52
2.3	Levering door middel van een akte	57
2.3.1	Inleiding	57

2.3.2	Vindt levering volgens art. 3:95 plaats door middel van een zakelijke overeenkomst?	59
2.4	Conclusie	61
3	LEVERING BIJ VOORBAAT	63
3.1	Inleiding; rechtsgevolgen van de levering bij voorbaat	63
3.2	Drie visies	66
3.3	Visie I: levering bij voorbaat is een feitelijke handeling, verricht in afwachting van beschikkingsbevoegdheid van de vervreemder	66
3.4	Visie II: levering bij voorbaat geschiedt door middel van een rechtshandeling, tot stand gebracht door een beschikkingsbevoegde, onder opschortende voorwaarde van toebehoren	67
3.5	Visie III: levering bij voorbaat geschiedt door middel van een zakelijke overeenkomst onder opschortende voorwaarde van beschikkingsbevoegdheid	70
3.6	'Zakelijke binding' onder het oude recht	71
3.7	Parlementaire geschiedenis NBW	74
3.8	'Zakelijke binding' in het Duitse recht	75
3.9	Stellingname	77
3.10	Hoe vindt levering bij voorbaat plaats?	78
3.11	'Bezitsverschaffing bij voorbaat'	80
3.12	Irrelevantie van een contraire wil bij een levering cp bij voorbaat	81
3.13	De dubbele levering bij voorbaat	82
3.14	Contraire wil soms toch relevant	87
3.15	Beschikkingsonbevoegdheid van de vervreemder ten tijde van zijn verkrijging	89
3.16	Conclusie	92
4	MIDDELLIJKE VERTEGENWOORDIGING	95
4.1	Inleiding	95
4.1.1	Onmiddellijke versus middellijke vertegenwoordiging	95
4.1.2	Middellijke vertegenwoordiging in het Duitse recht	97
4.2	Middellijke vertegenwoordiging van de vervreemder	103
4.2.1	Inleiding	103
4.2.2	Contractuele verlening van beschikkingsbevoegdheid	106
4.2.3	Goederenrechtelijke vertegenwoordiging met behulp van een samengestelde titel	108
4.2.4	Stellingname	109
4.2.5	Goederenrechtelijke vertegenwoordiging: uitwerking	110
4.2.6	Overdrachtsgebreken	114
4.3	Middellijke vertegenwoordiging van de verkrijger	115
4.3.1	Inleiding	115
4.3.2	Rechtstreekse verkrijging krachtens goederenrechtelijke vertegenwoordiging	118
4.3.3	Overdrachtsgebreken	122
4.4	Middellijke vertegenwoordiging bij de levering volgens art. 3:95	125

4.4.1	Directe of doorleveringsleer?	125
4.5	Conclusie	128
5	EIGENDOMSVOORBEHOUD	131
5.1	Inleiding	131
5.1.1	Drie vragen	131
5.2	Constructie	133
5.2.1	Machtsverschaffing	133
5.2.2	De opschortende voorwaarde; inleiding	135
5.2.3	Constructie met behulp van een voorwaardelijke verbintenis	137
5.2.4	Vindt de levering onder eigendomsvoorbehoud voorwaardelijk of onvoorwaardelijk plaats?	138
5.3	De positie van verkoper en koper, hangende de vervulling van de voorwaarde	140
5.3.1	Inleiding; monisme en dualisme	140
5.3.2	Het Duitse Anwartschaftsrecht	143
5.3.3	De monistische visie	145
5.3.4	De dualistische visie: stellingname	147
5.3.5	Nadere kwalificatie van de goederenrechtelijke 'eigendomsverwachting'	150
5.3.6	Beschikken over de goederenrechtelijke aanspraak	153
5.4	Doorlevering in de normale bedrijfsuitoefening	155
5.4.1	Inleiding	155
5.4.2	Constructies in de literatuur	158
5.4.3	Bevoegde doorlevering: uitoefening van de beschikkingsbevoegdheid van de verkoper?	160
5.4.4	Bevoegde doorlevering: vervulling van een alternatieve opschortende voorwaarde	162
5.5	Overdracht onder ontbindende voorwaarde van niet-betaling	164
5.5.1	Inleiding	164
5.5.2	Constructie	165
5.6	Conclusie	168
6	BEKRACHTIGING EN CONVALESCENTIE	171
6.1	Inleiding	171
6.2	Bekracting	173
6.2.1	Casus	173
6.2.2	Bekracting: van levering of overdracht?	174
6.2.3	Bekracting van de 'overdracht' in de zin van rechtsgevolg?	174
6.2.4	Bekracting van de 'overdracht' in de zin van rechtshandeling?	175
6.2.5	Bekracting van de levering	179
6.2.6	De bekractingende rechtshandeling	181
6.2.7	Heling en de vereisten voor overdracht	184
6.2.8	Heling door bekracting heeft terugwerkende kracht	185
6.2.9	Terugwerkende kracht en de positie van de rechtsopvolgers van de eigenaar	188

6.2.10	Wie rekende Meijers tot de ‘onmiddellijk belanghebbenden’, genoemd in lid 1?	192
6.2.11	Wenselijke interpretatie van de zinsnede ‘alle onmiddellijk belanghebbenden (...) als geldig hebben aangemerkt’	193
6.2.12	Bekrachtiging van een levering volgens art. 3:95 door een beschikkingsonbevoegde	195
6.2.13	Bekrachtiging in geval van een gebrek in titel of levering	196
6.3	Convalescentie	198
6.3.1	Inleidende opmerkingen	198
6.3.2	Ratio van convalescentie type A	200
6.3.3	Goederenrechtelijke binding; het Puinbreekinstallatie-arrest	202
6.3.4	Goederenrechtelijke binding en de analoge toepassing van het prioriteitsbeginsel	205
6.3.5	Dubbele convalescentie; botsing met een levering bij voorbaat	207
6.3.6	Werking van de convalescentie	210
6.3.7	Convalescentie type A en levering door middel van een akte	213
6.3.8	Convalescentie type B: eigenaar wordt vervreemder	213
6.3.9	Afsluitende opmerkingen over convalescentie	215
6.4	Conclusie	217
	SAMENVATTING	221
	SUMMARY	231
	AANGEHAALDE LITERATUUR	239
	RECHTSPRAAKREGISTER	253
	TREFWOORDENREGISTER	257
	CURRICULUM VITAE	267

Lijst van gebruikte afkortingen

AA	Ars Aequi
aant.	aantekening
A-G	Advocaat-Generaal
art.	artikel(en)
AWDA	Algemene wet inzake de Douane en de Accijnzen
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (Duitsland)
BGH	Bundesgerichtshof (Duitsland)
BGHZ	Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen (Duitsland)
BW	Bürgerlijk Wetboek
cp	constituto possessorio of (per) constitutum possessorium
diss.	dissertatie
e.v.	en volgende
ff	und folgende
Fw	Faillissementswet
GO	Gewijzigd Ontwerp van wet
HR	Hoge Raad der Nederlanden
Inv.	Invoeringswet
jo.	juncto
KNBW	Kwartaalbericht NBW
KO	Konkursordnung (Duitsland)
MO	Mondeling overleg van de vaste Commissie voor Justitie uit de Tweede Kamer met de minister van Justitie (tevens eindverslag)
Mon.	Monografie
MvA II	Memorie van antwoord aan de Tweede Kamer
MvT	Memorie van toelichting
NJ	Nederlandse Jurisprudentie
NJB	Nederlands Juristenblad
NBW	Nieuw Burgerlijk Wetboek
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NTBR	Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht
NvV	Nota van Verbetering
NvW	Nota van Wijzigingen
OM	Ontwerp-Meijers
Parl. Gesch.	Parlementaire Geschiedenis
Pw	Pachtwet
red.	redactie
RMT	Rechtsgeleerd Magazijn Themis
Rn.	Randnummer

RO	Wet op de Rechterlijke Organisatie
r.o.	rechtsoverweging
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
RvdW	Rechtspraak van de Week
T&C	Tekst en Commentaar
TM	Toelichting-Meijers
Vorbem	Vorbemerkung
VV II	Voorlopig verslag van de vaste Commissie voor Justitie uit de Tweede Kamer
W	Weekblad van het Recht
WGE	Wet Giraal Effectenverkeer
WPNR	Weekblad voor Privaatrecht, Notariaat en Registratie